

**Metsitys ja hiilensidonta julkisella sektorilla
virtuaalityöpaja
- Pohjois-Pohjanmaan kunnat ja seurakunnat**

to 30.3.2023

Riitta Kukkohovi-Colpaert

Hiilineutraali kirkko 2030. Metsät hiilinieluinä seurakuntien ympäristödiplomeissa.

Alustus: Riitta Kukkohovi-Colpaert

Muhoksen seurakunnan talouspäällikkö

Mukana kirkon ympäristötyössä noin vuodesta 2003

Oulun hiippakunnan ympäristötoiminnan neuvottelukunnan puheenjohtaja

Kirkon ympäristötyön seurantaryhmän jäsen

Limingan rovastikunnan ympäristövastaava

Auditoija, seurakuntien ympäristöohjelmien ulkoinen tarkastaja

Ollut mukana tekemässä Kirkon ympäristödiplomin käsikirjaa 2012 sekä erityisesti uusinta Kirkon ympäristödiplomia ja -järjestelmää, mikä on julkaistu nettiversiona 2020 ja kirjana 2022.

Seurakunnat metsänomistajina

Seurakuntien omistuksessa on noin 160 000 hehtaaria metsää, joka on 0,7 % Suomen metsistä.

Kirkkojärjestyksen mukaan ”seurakunnan ja seurakuntayhtymän metsiä tulee metsälain tavoitteiden toteuttamiseksi hoitaa kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän metsäsuunnitelman mukaisesti. Metsäsuunnitelman tulee olla metsänhoidon ammattiasiantuntemusta edustavan yhteisön tai henkilön laatima.”

Metsäsuunnitelma laaditaan yleensä 10 vuodeksi.

Seurakunnan metsien eri merkityksiä

Luonnon monimuotoisuuden suojele

Metsät hengellisenä paikkana

Leirit retket ja muut ulkotapahtumat

Virkistyskäytön mahdollistaminen

Metsien taloudellinen tuotto

Hiilivarastot ja hiilinielut

KIRKON
YMPÄRISTÖ-
DIPLOMI

Kirkon ympäristöjärjestelmä eli Kirkon ympäristödiplomi

Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja uusiutumattomien resurssien ylikulutus herättävät tänään suurta huolta niin nuorissa kuin vanhemmissakin ihmisissä.

Kirkon tehtävä tässä tilanteessa on muistuttaa ihmisiä yhteisestä vastuustamme ja samalla välittää toivoa.

Kirkon ympäristödiplomi tarjoaa työvälineitä ja apua seurakuntien työntekijöille, luottamushenkilöille sekä muille jäsenille kantamaan ympäristövastuuta. Ympäristövastuussa yhdistyvät vastuumme lähimmäisistä, heikommassa asemassa olevista, eläimistä ja kasveista, tulevista sukupolvista ja kaikkein köyhimmistä ihmisistä.

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja, <https://evl.fi/ymparistodiplomi>

Verkkoversio julkaistiin syksyllä 2020, käsikirja 2022

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja

Osat, joissa käsitellään hiilensidontaa tai ilmastokestävää toimintaa

3. Toiminta ja talous

Esim. kohta Hiilineutraalius ja päästöjen kompensointi

5. Jätehuolto ja kiertotalous

Esim. kohta Jätteiden määrän vähentäminen ja kierrätys

6. Ruoka ja keittiöt

Esim. kohta Vastuulliset elintarvike- ja ruokapalveluhankinnat

7. Energia ja kiinteistöt

Esim. kohta Energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuus

8. Hautausmaat ja viheralueet

Esim. kohta Vainajan tuhkaamisen ympäristövaikutukset

9. Metsä ja muut luontoalueet

Esim. kohta Metsien monimuotoisuuden turvaaminen

10. Liikenne

Esim. kohta Vaihtoehtoiset ajoneuvojen energianlähteet ja vähäpäästöisyys

Kohta 9. Metsät ja muut luontoalueet

Metsät ovat uusiutuva luonnonvara ja taloudellisen sekä henkisen hyvinvoinnin lähde. Myös soiden, vesistöjen ja muiden luonnonalueiden ylläpito ja hoitaminen ovat välttämätöntä ympäristötyötä.

Metsät pitävät yllä luonnon monimuotoisuutta ja tarjoavat ekosysteemipalveluita. Suomalaisen metsätalouden perustana on metsien kestävä käyttö ja hoito. Kestävässä metsänhoidossa otetaan huomioon puuntuotanto, hiilinielu ja -varasto, metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja virkistyskäyttö.

Kohta 9. Metsät ja muut luontoalueet: luvut

- ▶ Metsäsuunnitelma
- ▶ Metsien sertifiointi
- ▶ METSO-ohjelma
- ▶ Luontokohteiden suojelu
- ▶ Pesimärauha
- ▶ **Metsien monimuotoisuus (esim. Metsitetään puuttomia alueita)**
- ▶ Lajiensuojelutoimenpiteet
- ▶ Metsien ja soiden ennallistaminen
- ▶ Vesistöt
- ▶ **Hiilivarastot ja hiilinielut**
- ▶ Ekosysteemipalvelut
- ▶ Viljelymaat
- ▶ Metsäkoulutus

HIILINEUTRAALI KIRKKO 2030

Hiilineutraali kirkko 2030

Ilmastonmuutos on maailmanlaajuinen kriisi, joka vaikuttaa lisääntyvästi koko luomakunnan elämään. Energia- ja ilmastostrategian konkreettisten tavoitteiden avulla Suomen evankelis-luterilainen kirkko sitoutuu hillitsemään ilmastonmuutosta ja edistämään kestäväää elämäntapaa.

Kirkon energia- ja ilmastostrategia ”Hiilineutraali kirkko 2030” hyväksyttiin kirkkohallituksen täysistunnossa 26.2.2019.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko sitoutuu kansalliseen ja kansainväliseen työhön ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tavoitellen lämpenemisen rajoittamista 1,5 asteeseen esiteollisesta ajasta.

Hiilineutraali kirkko 2030 -strategian suosituksena on, että kaikilla seurakunnilla sekä tuomiokapituleilla ja Kirkkohallituksella on Kirkon ympäristödiplomi vuoteen 2025 mennessä.

Hiilineutraali kirkko 2030

Miten tavoitteeseen päästään: Tavoitteet ja keinot / suositukset

1. Vähennetään kiinteistöjen hiilidioksidipäästöjä
2. Vähennetään toiminnan hiilidioksidipäästöjä
3. Päästöt kompensoidaan

mm. Kartoitetaan seurakuntien omistaminen maiden (erityisesti metsien ja soiden) tila hiilivarastoina sekä arvo hiilinieluina. Laaditaan suunnitelma ja suositus, joiden avulla metsien tila hiilivarastoina ja arvo hiilinieluina paranee.

4. Kirkko vaikuttaa aktiivisesti yhteiskunnallisena toimijana ja keskustelijana

Seurakunnat tekevät yhteistyötä mm. eri järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi

KIRKKO ON HIILINEUTRAALI VUONNA 2030

Mitä kirkon ympäristötyössä on jo tehty strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi?

-> Seurakuntien metsien hiilivarat ja hiilinielut on kartoitettu. Luonnonvarakeskuksen (Luke) tekemän selvityksen tuloksiin voi tutustua **Seurakuntien metsät -sivulla**, <https://evl.fi/seurakuntien-metsat>

-> Kirkon hiilijalanjälkiluku on laskettu. Vuoden 2019 päästöt olivat noin 215 tuhatta tonnia hiilidioksidia.

Lue lisää laskennasta ja sen tuloksista, <https://evl.fi/kirkon-hiilijalanjalki>

Kaikilla seurakuntatalouksilla on käytössään yhteinen kiinteistöhallintajärjestelmän perusrekisteri eli kohderekisteri Basis. Kirkkohallitus vastaa Basis-järjestelmän kustannuksista.

- **Metsäsuunnitelmat** on tallennettava Basis-järjestelmään seurakuntien metsien hiilivarojen kartoitusta varten.

...

-> Hiilineutraali kirkko 2030 -kärkihanke (v. 2023-2025)

Kirkkohallituksen hyväksymä kirkon kärkihanke, jossa konkretisoidaan tiekartta ja tarvittavat askeleet vuoteen 2030 saakka: laaditaan myös tiekartan malli seurakunnille.

Hankkeeseen on valittu ympäristöasiantuntijaksi Irene Erkkö (irene.kokko@evl.fi) kuluvan vuoden loppuun. Hän auttaa seurakuntia liittymään kirkon ympäristöjärjestelmään sekä muutoinkin seurakunnan oman tiekartan ja toimeenpanosuunnitelman sekä kiinteistöstrategian laadinnassa ja toteuttamisessa.

-> Luomakunnan metsät -hanke

Luontoliiton metsäryhmä ja Suomen evankelis-luterilainen kirkko ovat käynnistäneet yhteistyön seurakuntien metsien monimuotoisuuden kartoittamiseksi ja metsien suojelun edistämiseksi. *Luomakunnan metsät* -hankkeessa Luontoliiton metsäryhmä tarjoaa tukea seurakuntien omistamien metsien luontoarvojen selvittämisessä. Tuki on seurakunnille maksutonta.

Metsäsuunnitelman hankinnan tukimateriaali seurakunnille

Seurakuntien metsät ovat merkittävä hiilivarasto.

Metsäsuunnitelman hankintaohje on osa Hiilineutraali kirkko 2030 -ohjelman toteutusta ja siinä on pyritty nostamaan esille myös metsäsuunnitelman antamia mahdollisuuksia hiilineutraaliustavoitteiden toteuttamiseen.

Tapio Palvelut Oy:n laatima materiaali seurakuntien metsäsuunnitelmien hankintaa ja kilpailutusta varten julkaistu 4.4.2022.

Kirkkohallitus teetti vuonna 2020 Luonnonvarakeskuksella (Luke) selvityksen seurakuntien omistamien metsien toimisesta hiilinieluna ja -varastoina. Seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat hyödyntää tietoja metsien hoitoa ja käyttöä koskevissa suunnitelmissa ja päätöksenteossaan.

Hankkeessa tuotettiin laskennallinen arvo hiilinielun lisäyksestä, eli kuinka paljon hiilinielua voidaan lisätä vertailutasoon nähden.

Seurakuntakohtaiset tulokset löytyvät Excel-muodossa samoin muukin materiaali

Löytyy os. <https://evl.fi/seurakuntien-metsat>

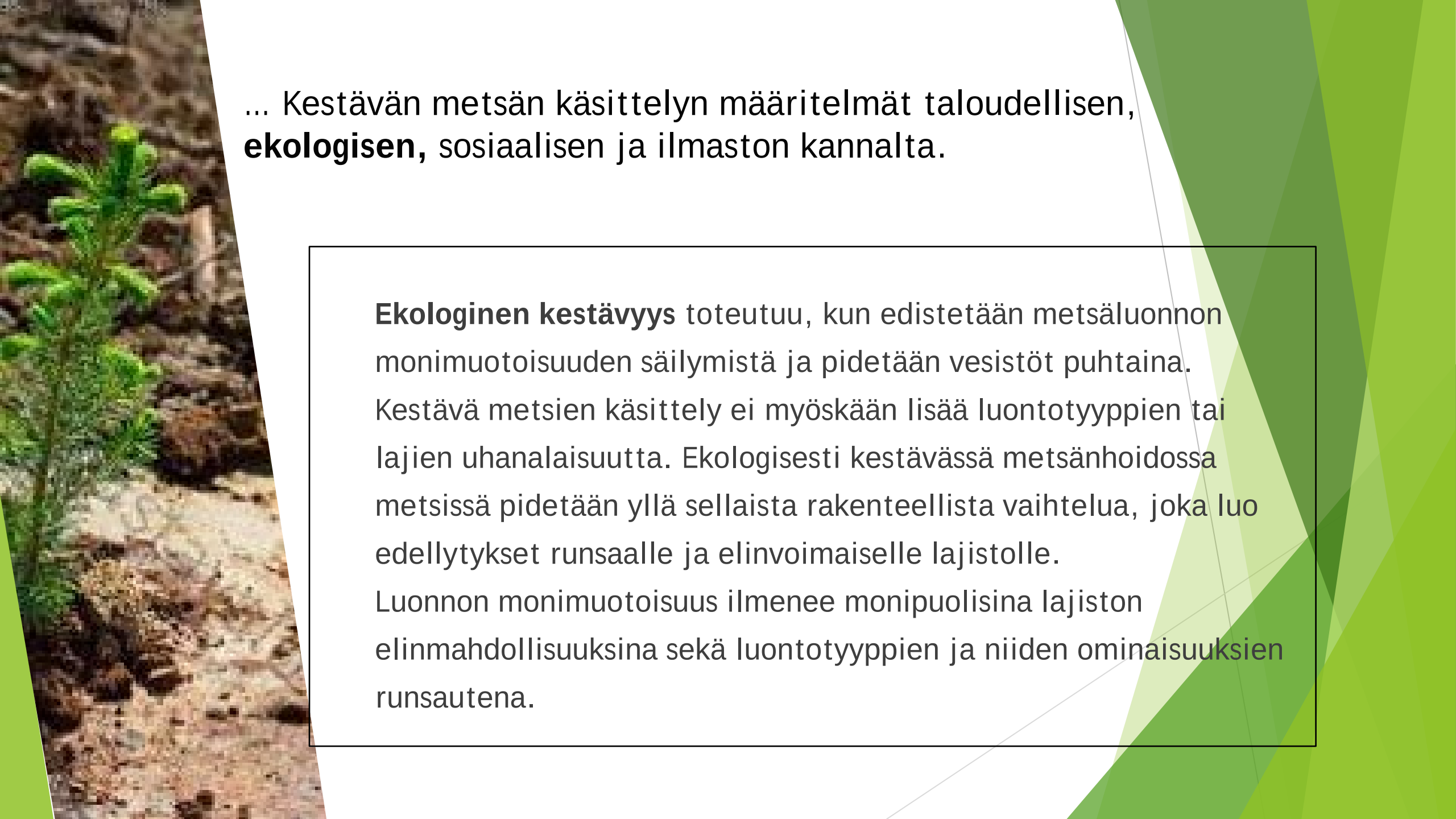
. . . Metsäsuunnitelmien tarjouspyynnöissä huomioitavia erityistavoitteita

- 1. Metsän hiilitaseen raportointi**
- 2. Vaatimus metsien hiilivarastojen kartuttamisesta**
- 3. Vaatimus maaperän hiilipäästöjen minimoinnista**
4. Miten luonnonsuojelullisia tavoitteita voidaan asettaa
5. Miten esitetään vaatimuksia monimuotoisuuden vahvistamiseksi
6. Miten otetaan huomioon oman puutavaran käyttö

A photograph of a young evergreen tree sapling, likely a spruce or fir, planted in a forest. The tree is small and green, standing in a cleared area of brown soil and mulch. The background shows more forest floor and trees.

... Kestävän metsän käsittelyn määritelmät **taloudellisen**, ekologisen, sosiaalisen ja ilmaston kannalta.

Taloudellisesti kestävä metsien käsittelyyn kuuluu metsien elinvoimaisuuden, uusiutumiskyvyn ja tuottavuuden sekä metsätalouden kannattavuuden säilyttäminen pitkällä aikavälillä. Näin varmistetaan, että metsistä saadaan taloudellista tuottoa, puutavaraa ja keräilytuotteita myös tulevaisuudessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kullekin kasvupaikalle valitaan sopivat puulajit ja metsänhoitomenetelmät, ajoitetaan toimenpiteet oikein sekä huolehditaan hyvistä korjuuoloista ja metsäteiden kunnosta.

... Kestävän metsän käsittelyn määritelmät taloudellisen, **ekologisen**, sosiaalisen ja ilmaston kannalta.

Ekologinen kestävyys toteutuu, kun edistetään metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä ja pidetään vesistöt puhtaina. Kestävä metsien käsittely ei myöskään lisää luontotyyppien tai lajien uhanalaisuutta. Ekologisesti kestävässä metsänhoidossa metsissä pidetään yllä sellaista rakenteellista vaihtelua, joka luo edellytykset runsaalle ja elinvoimaiselle lajistolle. Luonnon monimuotoisuus ilmenee monipuolisina lajiston elinmahdollisuuksina sekä luontotyyppien ja niiden ominaisuuksien runsautena.

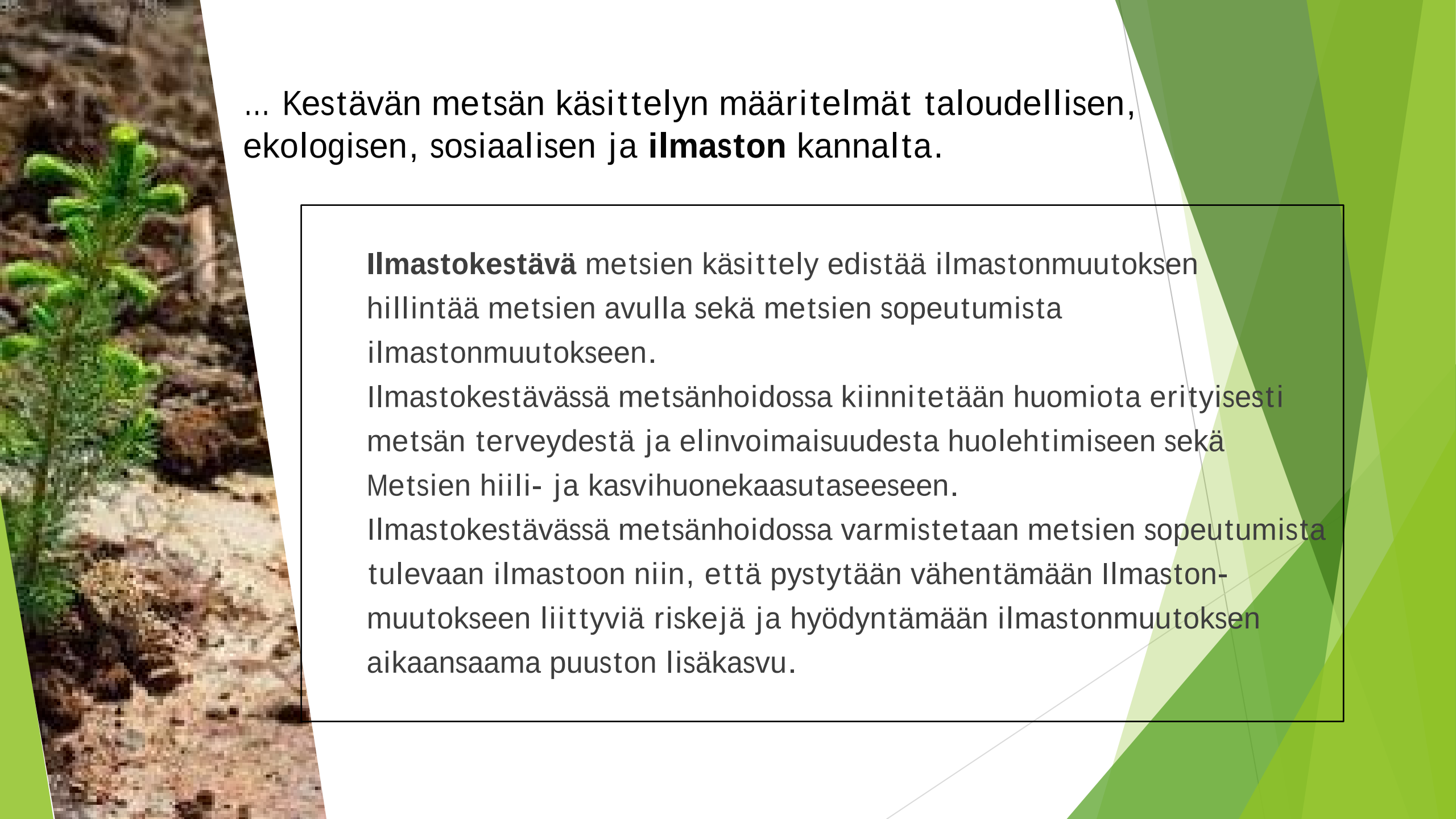
A photograph of a young evergreen tree sapling, likely a spruce or fir, planted in a forest. The tree is small and green, standing in a cleared area of brown soil and mulch. The background shows more forest floor and trees.

... Kestävän metsän käsittelyn määritelmät taloudellisen, ekologisen, **sosiaalisen** ja ilmaston kannalta.

Sosiaalisesti kestävä metsien käsittely sekä jokamiehen oikeudet turvaavat metsien ja vesistöjen virkistysmahdollisuudet kansalaisille.

Metsät tarjoavat mahdollisuuksia marjastukseen, sienestykseen, metsästykseseen ja moneen muuhun luonnossa tapahtuvaan liikuntaan, mikä lisää kansalaisten hyvinvointia.

Metsänhoidon vaikutukset näkyvät maisemassa vuosikymmeniä, joten myös maiseman huomioiminen hakkuiden suunnittelussa on Osa sosiaalisesti kestävästä metsänhoitoa.

... Kestävän metsän käsittelyn määritelmät taloudellisen, ekologisen, sosiaalisen ja **ilmaston** kannalta.

Ilmastokestävä metsien käsittely edistää ilmastonmuutoksen hillintää metsien avulla sekä metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Ilmastokestävässä metsänhoidossa kiinnitetään huomiota erityisesti metsän terveydestä ja elinvoimaisuudesta huolehtimiseen sekä Metsien hiili- ja kasvihuonekaasutaseeseen.

Ilmastokestävässä metsänhoidossa varmistetaan metsien sopeutumista tulevaan ilmastoon niin, että pystytään vähentämään Ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä ja hyödyntämään ilmastonmuutoksen aikaansaama puuston lisäkasvu.

The background features abstract, overlapping green geometric shapes in various shades of lime and forest green, primarily located on the left and right sides of the frame. The central area is a plain white background.

KIITOS